

Factori metodico-didactici de clasificare ale textelor de specialitate

Ninel Barbaroș, lect. univ.

Rezumat

The selection and classification of specialized texts are provided based on effective properties of economic language. So, it should be taken into account the level of knowledge of the students, their interest and motivation reading specialist to be able to speak in a foreign language in a professional context. In this article we analyzed the specialized texts from the point of view of functional styles of German language. We also discussed the concept of the original and adapted text.

Noi împărtășim punctul de vedere, că textele de specialitate în limba germană sunt produse curriculare indispensabile actului de lectură comprehensivă la profilul științe economice. Succesul și înaintarea în profesie a viitorilor economiști poate fi asigurat doar printr-o muncă asiduă, prin lecturi serioase și sistematice, ghidate creativ de profesorul de limbă germană. Cine poate ține pasul cu progresul tehnico-științific, cine nu, se pierde (se poticnește), bate pasul pe loc sau chiar se duce la fund (decade nu numai individual, ci și colectiv, împreună cu întregi domenii economice, care falimentează în concursul internațional). Deci nu poate fi contestat faptul că lectura textelor de specialitate e necesară nu numai limbilor străine, ci și pentru activitatea profesională.

Lectura textului de specialitate este și ea un act personal. Configurația textuală aici e mai restrânsă și mai explicită; însă cunoștințele anterioare ale cititorului și reacțiile lui afective formează factorii determinanți ai lecturii.

Noua perspectivă asupra comprehensiunii s-a concretizat într-un model didactic focalizat deopotrivă asupra textului (elementul central al perspectivei tradiționale), cititorului și contextului lecturii. Condiția fundamentală a reușitei lecției o constituie interacțiunea dintre toate cele trei variabile ale procesului lecturii. De aici decurge și importanța strategiilor ce urmăresc evitarea unor situații de interacțiune deficitară. Iată câteva exemple: interacțiunea cititor - text este carentă în situația în care gradul de dificultate al textului este prea mare sau prea mic și problematica lui nu corespunde așteptărilor studenților; interacțiunea cititor - context este problematică în situația în care textul, deși fiind accesibil, este citit într-un mod ce defavorizează comprehensiunea: așa este, de pildă, situația în care textul se citește cu voce tare, în fața colegilor; interacțiunea cititor - text - context nu se realizează în situațiile în care textele sunt prea dificile, strategiile de comprehensiune, ineficiente, iar contextul, inadecvat; aceasta este situația tipică de esec, situație în care motivația pentru lectură este minimă sau inexistentă.

De aici conchidem următoarele:

- textele trebuie să aibă un caracter comunicativ, să fie interesante, să aibă o încărcătură informativă suficientă, să țină seama, nu numai de nivelul de cunoaștere a limbii străine de către studenți, ci și de nivelul cunoștințelor în domeniul viitoarei specialități (nivel de competență profesională a studenților);

- textele trebuie să stârnească interesul studenților și să se bazeze pe cunoștințele deja acumulate în specialitatea respectivă (în limba maternă); conținutul textelor trebuie să corespundă nivelului de cunoștințe al studenților;

- unitatea de bază a textului trebuie să fie paragraful, și nu propoziția independentă; se necesită totodată respectarea principiului gradației dificultăților, accesibilitatea materialului, introducerea succesivă a materialului, ținându-se cont de necesitatea consolidării și verificării lui etc.

Acestea sunt doar câteva din cerințele pe care trebuie să le avem în vedere în alegerea și

întocmirea textelor, în situația în care nu avem un manual întocmit de specialiști în metodică predării limbajului științific într-o limbă străină.

Din aceste considerente textele didactice se aleg după următoarele criterii: unitate tematică; conținut informativ; unitate de conținut.

Pornind de la aceste concepții atestăm un șir de propuneri în vederea selectării cât mai efective a produselor curriculare specifice disciplinei limba germană economică. Această problemă reprezintă o premisă fundamentală a dezvoltării lecturii comprehensive în baza textelor de specialitate. Printr-o selectare corectă a textelor, studenții ar putea să-și dezvolte într-un ritm mai rapid competențele lecturale și respectiv să înțeleagă mai bine textul cultivând un interes motivat față de literatura de specialitate. În acest sens Seltmann [2, p.324] afirma: Constituirea, selectarea și ierarhizarea teleologică a textelor de specialitate, precum și o pregătire suficientă a studenților pentru o receptare corectă contribuie la formarea unor convingeri și motivații pozitive față de literatura de specialitate. Așadar selectarea corectă a textelor e un moment decisiv pentru desfășurarea unei lecturi productive.

În acest sens este foarte important de a alege acele texte care corespund nivelului de educație lingvistică a studenților. I. Wischmann [4, p.85] clasifică textele de specialitate după gradul de complexitate, deosebind prin urmare două categorii de texte: adaptate și originale. Wischmann recomandă lectura textelor originale, deoarece ele reflectă imaginea reală a limbii, pe când textele puternic adaptate deformează natura originală a limbii. Implementarea lor nu e nici productivă și nici atractivă, ceea ce influențează negativ motivația de a citi literatura de specialitate în limba germană. Stummhofer [3, p.33] exprimă în unanimitate convingerea că textele de specialitate trebuie să provină din situații autentice de întrebuintare a limbii germane. Textele adaptate sunt, după părerea lui, mai puțin efective deoarece orice prescurtare textuală efectuată de pedagogul-filolog, care nu are nimic de a face cu specialitatea de bază, poate denatura realitatea obiectivă redată în original. De aici putem conchide că textul de specialitate trebuie să-și păstreze nuanțele profesionale intacte și să medieze interacțiunea dintre însușirea lexicului economic în limba germană, înțelegerea adecvată a textului de specialitate și interpretarea sau redactarea celor citite în forme științifice prescurtate, ca referatul sau, chiar, adnotarea.

Din practica mea pedagogică, am observat că textele originale, mai simple după formă și conținut, se dovedesc a fi mai eficiente în procesul lecturii comprehensive. Însă textele de specialitate, în majoritatea lor, se caracterizează printr-un grad de complexitate înalt, atât la nivel sintactico-gramatical, cât și la cel semantico-lexical. Cum să operăm atunci, când cunoștințele studenților sunt insuficiente pentru o înțelegere adecvată a textelor originale.

Comparând, pe de o parte, natura și eficacitatea originalului și, pe de altă parte, simplitatea și accesibilitatea textului adaptat, ajungem la următoarele concluzii:

- de selectat pentru lectura comprehensivă texte originale, simple, din domeniul economiei,
- de exclus din programul de studiu textele adaptate neiscusit și stîngaci, prin tranșarea lexicului profesional la care în nici un mod nu trebuie de renunțat,
- de adaptat textele originale cu un grad de complexitate înalt, într-un mod rațional, substituind numai structurile gramaticale mai complicate cu forme gramaticale mai accesibile, păstrînd intact componenta terminologică a textului original.

Așadar, noi suntem pentru toate formele adaptate, prescurtate, atîta timp cît ele nu lezează lexicul profesional, utilizat în textele de specialitate. Profesorul de limba străină trebuie

să cunoască sistemul gramatical ca un adevărat profesionist, să poată adecvat manipula cu paradigmele gramaticale, substituind efectiv structuri morfosintactice mai complicate cu forme mai simple.

	<i>facil</i>	<i>dificil</i>	<i>Proble-matic</i>
Texte științifice	Verbalizarea schemelor, diagramelor, tabelelor	Memorarea terminologiei de specialitate Comprehensiunea Interpretarea	Producția textuală Rezumare Adnotare
Texte oficial Administrative	Producția textuală Memorarea lexicului profesional, abundență de termeni internaționali	Producția textuală Rezumare Adnotare	Producția textuală Rezumare Adnotare
Texte publicistice	lectura interpretarea comprehensiunea		Producția textuală Rezumare Adnotare

Studiind aprofundat relațiile dintre stilurile funcționale ale limbii și textele de specialitate, am efectuat un experiment de constatare potrivit căruia, textele economice de specialitate pot să faciliteze, să complice sau să problematizeze procesul de lectură în timpul orelor de limbă germană economică (vezi tabelul !)

Rezultatele incluse în tabel dovedesc că textele publicistice sunt cele mai accesibile, textele oficial-administrative au un nivel mediu de accesibilitate, iar cele științifice sunt cele mai complicate. De aceea e bine de întrebuințat textele potrivit principiului consecutivității : de la simplu la complex.

În concluzie, e de menționat că ideal ar fi ca profesorul care predă limba străină să fie totodată specialist în domeniu, pentru a fi o sursă inepuizabilă de informație

Textele utilizate sunt extrase cu anumite modificări, impuse de necesități didactice, din manuale sau diverse lucrări de specialitate, criteriul principal de selectare fiind cel tematic, căruia i se adaugă criteriul lexical și cel semantic. Acestea cuprind informații științifice, pregătind receptarea textelor de strictă necesitate.

Bibliografie

1. Schuster, K., *Einführung in die Fachdidaktik Deutsch*, Hohengehren, 1998.
2. Seltmann, W., *Zur Effektivierung des fachbezogenen Lesens*, in: Deutsch als Fremdsprache, Heft 6, 1978.
3. Stummhöfer, H., *Das Fachgesprächstext im fortgeschrittenen Unterricht*, in: Deutsch als Fremdsprache, Heft 1, 1990.
4. Wischmann, I., *Zur Entwicklung des Lesens im studienvorbereitenden Fremdsprachenunterricht* in: Deutsch als Fremdsprache, Heft 2, 1988.